

STUDENTEN WEEKBLAD

7de Jaargang.

No. 28.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, M. J. GRANPRÉ
MOLIÈRE, J. H. TELDERS, J. P. VALKEMA BLOUW,
R. VER LOREN VAN THEMAAT.

Donderdag

11 Mei '05.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR.
UITGEVER · DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.
Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer J. H. TELDERS, Spoorzinkel 138, op Dinsdag 16 Mei '05, des middags om 4 uur.

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Bij Koninklijk besluit is, met ingang van 1 Juni 1905, benoemd tot hoogleeraar aan de Polytechn. School te Delft, professor CLARENCE FELDMANN, privaat docent aan de technische hoogeschool te Darmstadt.

Examen B.

In de vorige jaren werd telkens geklaagd, dat de oproepingen voor de mondelinge examens B pas zoo laat bekend werden.

Aan dit bezwaar is nu op verzoek van de Commissie van Studiebelenen tegemoet gekomen en zoo zal door de B-Commissie getracht worden de oproepingen vier dagen van te voren bekend te maken.

Hiervoor is echter noodig dat:

I. Candidaten, die of wel wenschen geëxamineerd te worden in de periode 24, 25, 26, 27 Mei, of daarvoor eenige voorkeur hebben, geven dit aan Dr. H. de Vries schriftelijk te kennen. Zij worden dan op de eerste lijst geplaatst.

II. Candidaten, die zich wenschen terug te trekken geven daarvan kennis vóór hun naam op de oproepingslijst voorkomt.

III. Een candidaat is niet te verontschuldigen, wanneer hij verklaart zijn naam niet gezien te hebben. Slechts ziekte of geheel onvoorziene omstandigheden, kunnen als verontschuldiging gelden.

Wij hopen dat alzoo een ieder meewerke tot welslagen van deze regeling.

Namens de Comm. v. Studiebel.,
D. A. DE FREMERY,
President.

STUDENTENWERELD.

Laga.

't Is nog maar een kleine twee weken tot den grooten wedstrijd, toch is 't helaas nog niet geheel zeker, hoe de ploegen in elkander zullen zitten. 't Is eene gewone moeilijkheid voor Laga: de examens samenvallend met den oefentijd, onzekerheid daardoor en twijfel of men wel den benodigden tijd voor training nemen kan. Dit is een reden waardoor Laga in eene ongunstige positie is, slechts met een ploeg, waarvan de samenstelling reeds lang van te voren als vast beschouwd wordt, kan men over de vele moeilijkheden van eenen traintijd komen.

De oude vier blijft goddank den laatsten tijd intact Brinkhorst, v. d. Brandeler, Niermeijer, Biegan (slag).

't Gaat goed nu, maar nooit kunnen we zóó met gerust hart de toekomst te gemoet zien met zoo'n jonge ploeg

als met de oude garde van vorige jaren. 't Zal nu voor Laga een zeer spannend oogenblik worden.

De jonge acht vooral is het, die lijdt aan altijd-durende wisseling. Dit hoort er bij, en ook de andere universiteiten zijn op dit punt niet gelukkiger. De laatste combinatie is 't Hooft, Reynvaan, Poppens, E. Prins, Van Heutsz, Kerlen, Wichers, De Freytag (slag). 't Is nog lang niet zeker evenwel, dat dit de ploeg zal zijn, die werkelijk uitkomt. Gelukkig is er in ieder geval een kern gevormd, waarop we vertrouwen kunnen en die al meer eens geroeid heeft. Deze kern geeft ook vertrouwen op de jonge vier, 't Hooft, Kerlen, Wichers, De Freytag (slag). Omtrent het nummer skiff is nog niets zeker bekend.

'k Hoop dat van 't jaar weer ontzagelijke drommen op 28 Mei op de Zweth (?) zullen komen.

Laten ook alle eerste jaars komen en niet thuis met vacantie bij moeders pappot blijven hokken; want als ik nu nog eens denk aan die geestdrift bij menigen wedstrijd, kan ik zeggen, je leert nooit waarlijk beseffen wat Laga is, dan wanneer men in een opgewonden menigte met vlaggen en zonneshijn je hart hebt voelen stilstaan: of Laga wel zou vóór zijn.

Om nog niet te spreken van 't genot van zoo'n heerlijken dag buiten op of in een boot met allergezelligst opgewekt publiek; in één woord, voor wie 't goed inricht, 't ideaal van een feest.

R. V.

De uitbreiding van het Studenten Weekblad tot andere academiesteden.

't Is eigenaardig te zien, hoe dit zoo eenvoudige verschijnsel de aandacht in andere plaatsen heeft getrokken. Wat ligt eigenlijk meer voor de hand, een blad wil zoo veelzijdig mogelijk worden, tracht daartoe zich bijdragen te verzekeren niet alleen uit de eigen stad, maar ook uit andere Studentenkringen. Nu leert de praktijk, dat dat toch niet kan, zonder dat in zoo'n andere stad een paar menschen zich er ernstig voorspannen, de leiding der zaken daar voor hunne rekening nemen. Dan is het nog slechts eene vraag van volkomen ondergeschikt belang, of die personen den naam medewerker of plaatselijk redacteur dragen.

Minerva en Vox Studiosorum hebben beide op diezelfde wijze hunne medewerkers in andere steden, dan waar de hoofdredacties zetelen. En al bewere Minerva nu ook, dat zij een Algemeen Nederlandsch Studentenweekblad is en geenszins een overwegend Leidsch blad met vertakkingen in andere plaatsen, zoo zal toch vermoedelijk ieder het er vrijwel over eens zijn, dat dat „Alg. Nederlandsche” voornamelijk slechts in den titel huist. Wat daarvan wel de reden is, tracht J. H. Boeke in Minerva te verklaren: de plaatselijke redacties van dit blad „hebben er vroeger een „lolleke van gemaakt en zij maken er nóg een lolleke van”. Deze verklaring bezorgt hem in het volgend nummer eene kleine vriendschappelijke terechtwijzing van den heer J. Tresling, oud-plaatselijk redacteur te Amsterdam. Deze is namelijk van oordeel, dat het niet te pas komt, dat „iemand, „wiens naam zooals hij het zelf noemt aan het hoofd te „luchten hangt (plaatselijk redacteur is. 't Is) in een artikelje, „dat door zijn vaderlijke toon een bewijs geeft van des

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

A. van Gehuchten.

„schrijvers onmondigheid” behalve dat hij „zijn eigen karakterloosheid ten toon stelt, door te beweren, dat hij van „zijn redacteurschap een lolletje maakt, terwijl hij toch „aanblijft, een dergelijke opvatting aan de tegenwoordige „en vroegere plaatselijke redactiën durft toeschrijven”.

Behalve deze beide autoriteiten heeft ook de heer A. R. P. Mees, praeses van de Minerva-hoofdredactie eene kolom aan de uitbreiding van het S.-W. tot Amsterdam gewijd. Hij komt tot het volgende:

„De mensch is ijdel, ontevreden met 't bestaande inconsequent”.

„Zoo ziet men het volgende gebeuren: er bestaat een „Algemeen Nederlandsch Studenten-Weekblad. Natuurlijk „zijn er menschen, die wel graag zelf een blad zouden „redigeeren. Zij worden ontevreden. Krijgen plotseling de „vaste overtuiging, dat iedere universiteit zijn eigen blad „moet hebben, scheiden zich af, en richten er een op. Zien „dan in, dat alleen een Algemeen Studenten-Weekblad „recht van bestaan heeft

„Leiden is de oudste en eerste universiteit van ons land. „Het is natuurlijk, dat van Leiden uit zoo'n blad moet „worden bestuurd met medewerking „van plaatselijke redactie's.

„Het logische gevolg van al het voorgaande is, dat alle „Studentenbladen zich moeten vereenigen”.

't Is toch gek, dat iemand zoo vreemd denken kan. Waarom vereeniging? Wat zou het geven? De mensch is toch nimmer „ijdel, ontevreden met het bestaande, inconsequent”?

Utrecht en Delft toonen hun eigen orgaan te willen hebben, in de eigen stad door eigen krachten geredigeerd, met medewerking van buiten. Minerva voldeed niet aan de eischen. Logisch gevolg: vereeniging tot eene Minerva!

Maar de mensch is zeer ijdel en geeft niet eens dadelijk toe, dat alleen Leidenaars een Alg. Stud. Weekblad redigeeren kunnen.

Zoo heeft Minerva aan onze Amsterdamsche pogingen al weer een aardige serie artikeltjes te danken.

Meer dan Minerva is nog *Propria Cures* bij de zaak betrokken. Dat uit zich dan ook in een vrij belangrijk aantal stukken en stukjes. In het nummer van 25 Maart is de eerste pagina ingenomen door een stukje „Amstelodamensia”. Vaag vermoeden dringt zich af en toe op, dat het ook weer de quaestie van het S.W. betreft; maar tot mijn spijt is citeeren me onmogelijk zonder het natuurlijk reinheidsgevoel onzer lezers te kwetsen, waarom ik er dan ook maar van afzie. Dan volgt een interessant plan: de I.S.S.A. overweegt nl. de mogelijkheid om *Propria Cures* te maken tot een blad, dat aan alle corpsleden zou worden rondgezonden. Daarvoor zou eene verhooging der Corpscontributie (b.v. van $f 1,50$ tot $f 3,-$) noodzakelijk wezen.

Twee dingen dunken mij in dit plan bedenkelijk: ten eerste, al kan ik er als buitenstaander niet goed over oordeelen, komt het mij toch voor, dat na de fusie het A.S.C. zich zoo moet inrichten, dat practisch ieder ingeschrevene aan de universiteit er lid van wordt, en dan is het treurig maar waar, dat dat alleen kan, wanneer de contributie zoo laag is, dat men daarover in 't geheel niet behoeft te denken. Zoodra men gaat berekenen: „geeft het lidmaatschap mij waar genoeg voor mijn geld”, dan zullen er zeer zeker zijn die bedanken.

En ten tweede: Als corpslid zou ik niet kunnen dulden, dat het orgaan, waarop ik als zoodanig ben geabonneerd, zou worden geredigeerd tegen den wil in van de meerderheid van de Corpsleden en als redacteur zou ik er voor bedanken een blad te redigeeren naar de meening van eene corpsvergadering. Het komt mij voor, dat daarin allicht een bron van veel botsingen zou kunnen liggen, en al heel licht eenzijdigheid in de redactie eruit zou voortvloeien, zeer zeker niet ten voordeele van de onpartijdigheid van het blad.

Maar, wanneer het mogelijk zou zijn deze bezwaren uit den weg te ruimen, dan zou zeer zeker een groot voordeel door het plan zijn te bereiken: grootere oplaag van, meerdere belangstelling in het blad in quaestie.

We zullen zien wat de toekomst leeren zal.

Toen ik Van Gehuchten voor de eerste maal ontmoette — 't was in 1898 op een internationaal Neurologen-Congres te Brussel — was Leuven's anatoom reeds bekend en erkend als een der leidende figuren bij de omwenteling, die onze voorstellingen over den bouw van het centrale zenuwstelsel bezig waren te ondergaan.

Hij was nog jong — stellig nog geen 35 jaren — frisch gebouwd, een donker type met fijnbesneden, sterk sprekend, intelligent gelaat. Ik zie hem nog zitten aan de bestuurstafel, langzamerhand onrustig worden onder een betoog, dat hem niet aanstond, toen . . . plotseling een ruk, snel opspringen, en daar stond Van Gehuchten midden in het debat — rad sprekend, zoo rad, dat het nauwelijks te volgen was.

Ik moet bekennen, dat ik mij zijn verschijning anders, meer bezadigd, minder jeugdig, had voorgesteld. Niet zonder reden, want ik gevoelde toen reeds dieper eerbied voor den onvermoeiden medewerker aan „*La cellule*” en had mij den schrijver van de „*Anatomie du système nerveux*” niet zoo jong gedacht. Van Gehuchten's arbeid is dan ook van groote betekenis geweest, maar om die naar waarde te schatten moet men rekening houden met het feit, dat de hervorming onzer begrippen omtrent den bouw van het centrale zenuwstelsel in de lucht hing, en allerwege was voorbereid.

De stand van zaken was ongeveer als volgt:

De oude anatomen hadden den uitwendigen vorm van het zenuwstelsel uitermate nauwkeurig beschreven, maar ons geen inzicht geschonken in de structuur ervan.

Op hun schouders staande, was het aan Meynert, Stilling en hun leerlingen gelukt om het ideaal, naar hetwelk de ouderen streefden — de kennis van een doorzichtig gemaakt zenuwstelsel bij 300-malige vergrooting — te verwezenlijken.

Van dien reuzenarbeid was een bittere teleurstelling het loon. Een zeer nauwkeurige beschrijving van het inwendige van het centrale orgaan was aan de uiterlijke vormbeschrijving toegevoegd, maar het inzicht in den bouw er van ontbrak als te voren.

Langs andere, nieuwe wegen werd dus gezocht.

Vruchtbaar als werkhypothese werd vooral één onderstelling. Al bestond ook schijnbaar het centrale orgaan slechts uit grijze kernen en witte stof, deze schijnbaar gelijk gebouwde deelen moesten toch wel van zeer heterogenen aard zijn. In handen van Von Gudden en Flechtig leverde die onderstelling twee elkander aanvullende werkhypothesen op.

Von Gudden vernielde kunstmatig bepaalde gedeelten van het centrale organ. Hij zag, dat tengevolge van plaatselijk verschillende primaire verwoestingen andere, van elkander onderling verschillende gedeelten secundair degenereerden of te niet gingen. Hij besloot daaruit, dat het bijeenbehoorende, zoodra het gedeeltelijk vernield was, in zijn geheel te niet kon gaan. Flechtig deed omgekeerd en leerde, dat wat bijeenhoorde zich terzelfder tijd ontwikkelde. Aldus ziet men het gecompliceerde centrale orgaan zich oplossen in een aantal relatief zelfstandige gedeelten, bijv. voor het zien, voor het hooren, voor de beweging enz. Centra en systemen van onderscheiden digniteit leert men kennen, maar de grondslag waarop men staat, blijft desniettemin wankelen. Men kende den samenhang tusschen centrum en systeem, tusschen zenuwcel en zenuwvezel slechts zeer onvolledig.

Daar leerden schier gelijktijdig Golgi en Ehrlich de zenuwcel in haar geheel zichtbaar maken. Vooral Golgi's methode opende een nieuw verschiep.

De zenuwcel is rijk aan uitloopers — dendrilen of ascyndrilers, die de zenuwvezels vormen. Deze zijn weer vertakt in fijnere vezels — collateralen — die vrij eindigen de pluimen — eindarborisaties — dragen.

Dit geheel, cel, vezels, collateralen en eindpluimen wordt tot eenheid. „Neuron” zoude Waldeyer later die eenheid noemen.

Was dan het zenuwstelsel uitsluitend uit deze eenheden, uit „neuronen” opgebouwd? Zou de functie er van in dier voege moge worden opgevat: dat de verandering teweeg-

gebracht in de eindarborisatie van een vezel, bijv. een dendrit, door het neuron heen voortschrijdend naar andere eindarborisaties, bijv. naar die van den daartoe behoorende ascylander-uitlooper, door contact, tot verandering kon voeren in een volgende neuron?

De zoogenaamde „neuronenleer” eischte thans een volmaakt nieuwe bewerking van het centrale zenuwstelsel.

In dit stadium vindt Van Gehuchten de kennis der inwendige structuur van ons zenuwstelsel, en ofschoon Ramon y Cajal en Lenhosseh niet minder dan hij bijdragen tot de snel zich uitbreidende leer, teekent Van Gehuchten zich zeer bijzonder. Als klinikus in staat om Golgi's methode, met Gudden's degeneratie-methode en Flechtig's wordings-methode aan te vullen, wordt hij eerst recht de vader der neuronen-leer, die hij naar alle richtingen grondvest. Die leer zegt: het zenuwstelsel is opgebouwd uit een talloos groot aantal anatomisch en physiologisch geïsoleerde éenheden-neuronen, die elkander aanraken, en door contact aan elkander veranderingen kunnen meedeelen. Het resultaat vindt men in zijn „anatomie”, het eerste, zich bewust op dien grondslag plaatsende leerboek. Maar onze tijd leeft snel. De met moeite zichtbaar, maar niet doorzichtig gemaakte cel, blijkt zeer fijne vezeltjes — fibrillen — te herbergen. Eindigen ook deze vrij met de eindarborisaties, of gaan die fijnste vormseltjes verder?

Nauwlijks heeft het zenuwstelsel in de neuron zijn eenheid verkregen of het bestaan van de neuron wordt betwist.

Een talrijke reeks onderzoekers leert, dat die fibrillen doorloopen. Van het eene in het andere neurongebied gaan zij over, zoodat er nog van anatomische, noch van physiologische eenheden gesproken zou mogen worden, zoodat er van overdracht door contact geen sprake zou behoeven te zijn, integendeel, zoodat er een continue fibrillenweg gewaarborgd is.

Eindelijk voor twee jaar toont Ramon y Cajal het bestaan dier fibrillen zonneklaar aan. Er is geen twijfel meer mogelijk; fibrillen gaan van de eene cel naar de andere toe.

En Van Gehuchten? Zal een der vaders, om niet te zeggen de pleegvader der neuronenleer haar thans moeten loslaten? Twijfel er niet aan, dat hij buigen zal voor het gewicht van feiten. Reeds moest hij er iets van loslaten. Maar nog is het doodvonnis der neuronenleer niet onherroepelijk geteekend.

Van Gehuchten's optreden in den kring der Amsterdamsche studenten, op het oogenblik, dat de neuronenleer of moet worden opgegeven of moet worden aangepast aan nieuw gevonden feiten, is daarom van buitengewoon groot belang.

Veel verder dan Amsterdam zal vermoedelijk hetgeen hij te dezen opzichte te zeggen zal hebben, klinken. Hij staat te zeer in het midden der debatten om er over te kunnen zwijgen. Men kan er zeker van zijn, dat er een merkwaardige avond in aantocht is.

C. WINKLER.

AMSTERDAM, Mei 1905.

Het Nederlandsche Volksleger.

Enkele opvattingen omtrent een volksleger en volksweerbaarheid stel ik op hoogen prijs onder de aandacht en beoordeeling te brengen van de Delftsche—, van alle studenten in Nederland. — En wie mij dan de gunst van lezen wel bewijzen wil, diens aandacht vraag ik onverdeeld.

Een volksleger is eene weermacht, bestaande uit staatsburgers, die als burger een beroep bekleeden of zich daartoe voorbereiden, bijv. timmerlieden, onderwijzers, advocaten, leerlingen van H. B. S. of gymnasia, studenten, enz. Deze burgers stellen vrijwillig of wettelijk gedwongen eenen bepaalden tijd beschikbaar om zich te vormen tot „weerbaar staatsburger”, d. w. z. zij maken zich geschikt om onder leiding en in vereeniging met medeburgers op te treden als homogene weermacht. De enkeling moet zijne zelfstandigheid leeren prijsgeven om opgelost te worden in het groote geheel, de weermacht. Zoodat de metselaar ieder steentje zorgvuldig vormen en schikken moet, wil hij een gebouw optrekken bestand tegen zwaren storm, zoo moet in het Nederlandsche leger ieder individu met veel zorg gevormd en opgeleid worden. Want het moet eene vesting zijn, hecht en grootsch, die de Nederlandsche metselaars bouwen uit en voor hun volk!

Twee punten ter bespreking liggen voor de hand en komen mij belangrijk voor. Ik vat ze samen in twee vragen:

I. Is een volksleger even goed of misschien beter dan een staand leger?

II. Zoo het antwoord op mijn eerste vraag bevestigend luidt, hoe moet men dan tot zoo'n volksleger komen?

De eerste vraag beantwoord ik beslist: „Een volksleger op goede grondslagen gevestigd is beter”. Ik zal den hoogmoed niet zoo ver drijven mij voor een deskundige uit te geven, maar toch heb ik recht mijne meening staande te houden, totdat een deskundige, een bevoegd beoordeelaar mij de onjuisheid van mijne stelling duidelijk heeft bewezen. Het besef dat velen, steeds meerderen, zijne meening deelen geeft mijne overtuiging kracht.

„Hoe nu te komen tot zoo'n volksleger” is mijn tweede vraag.

Ons wenden tot de volksvertegenwoordiging en hun vragen „eene wet”? Dit zou mijns inziens den meest verkeerden weg zijn!

Zal een volksleger op den duur voldoen, dan moet het door het volk gewild zijn; ja uit het volk en door het volk zelf ingesteld en gevormd worden.

Het volk moet voorgaan, de regeering steunen. Het zou toch ook niet aangaan plotseling te breken met de bestaande instelling van staand leger en bij wet daarvoor eene andere weermacht in de plaats te stellen; eene weermacht, die waarschijnlijk eerst doelmatig werken zal na jaren onderzinking.

Neen, we moeten geleidelijk tot een volksleger komen en zijn we niet al op het goede pad met instellingen als „reserve kader” en „viermaanders”.

Waar de regeering reeds voorgaat, nog slechts schuchter en tastend, omdat ze niet weet in hoeverre het volk rijp is voor een volksleger, daar moeten de burgers toonen, dat ze willen en de Nederlandsche aard van een volksleger, zoo democratisch mogelijk, niet afkeerig is. Geen uitbreiding van wettelijken dwang dus, integendeel waar het mogelijk en niet onverantwoordelijk is, zelfs beperking van dien. De burgers moeten uit eigen beweging zich geschikt maken om mede te werken aan s lands verdediging. Alléén zal hun dit moeilijk vallen, zij zullen zich aaneensluiten . . . Weerbaarheidsvereeningen ontstaan. Deze moeten het middel zijn om geleidelijk tot een volksleger te komen.

Laat men nu niet aan onze bestaande weerbaarheidsvereeningen denken. Slechts één dezer is mij nader bekend en deze zal, zoo haar wezen en werken niet veranderd wordt, het door mij beoogde doel nooit bereiken.

Veelal ontaarden ook deze vereeningen tegenwoordig in enkel schietvereeningen, bijv. „Studenten Weerbaarheid”.

Mij rest nu toe te lichten de hoofdbeginselen volgens welke eene weerbaarheidsvereening moet worden ingesteld.

In de eerste plaats moet het eene zuiver burgerlijke vereening zijn met een bestuur, gekozen door de stemgerechtigde leden. Het bestuur moet in alles de belangen der leden behartigen, niets in de vereening mag vallen buiten het bestuurtoezicht. Militairen, beroepssoldaten, kunnen geen lid van de vereening zijn; wél kunnen zij aan de vereening toegevoegd worden om raad te geven en oefeningen te leiden.

Zoo juist schreef ik: „De burgers zullen zich uit eigen beweging weerbaar maken en aaneensluiten”. Dat pure vaderlandsliefde hiertoe voldoende drijfveer is, betwijfel ik . . . ik ontken het beslist! Maar als de regeering het belang van zoo'n vereening als weermacht inziet, dan zal zij gaarne haar tegemoet komen en bepalingen maken, welke personen, die geregeld en met vrucht in de vereening oefenden, eenen verkorten en vergemakkelijken diensttijd bezorgen.

Wanneer het oefenen in eene Weerbaarheidsvereening doelmatig is ingericht en met takt wordt geleid, dan zal het een bron van genoegen zijn voor de leden en hebben deze daarbij het vooruitzicht eenen onaangenamen diensttijd te verkorten of te vergemakkelijken, dan zal hun aantal zeker snel toenemen. En met het aantal leden hangt de ontwikkeling van de vereening nauw samen; hoe grooter het aantal leden, hoe belangrijker en leerzamer de oefeningen, vooral de velddiensten.

Ook niet-dienstplichtigen zullen verleid worden door het vele aantrekkelijke, dat de vereening biedt, vooral in de velddiensten en de oefeningen in den wapenhandel.

Zegt de regeering zijnen steun toe, dan zie ik in gedachte schoorvoetend eene enkele weerbaarheidsvereening ontstaan. Voldoen deze eerstelingen, dan zal binnen korten tijd het land er mee bezaaid zijn.

Het nationaliteitsgevoel der Nederlanders zal versterkt worden door gezamenlijk zich te wijden aan het belang van het vaderland.

De leden zullen veel voelen voor hunne vereeniging, die hun eenen verlichten dienstdienst bezorgt en zij zullen alle krachten inspannen haar tot bloei te brengen.

Ook zal eene weerbaarheidsvereeniging den steun van den Staat behoeven voor het verkrijgen van goede schietbanen, patronen, enz.

Het zou omslachtig zijn voor de regeering, iedere vereeniging afzonderlijk de noodige schietbanen en patronen toe te wijzen en met iedere vereeniging afzonderlijk te onderhandelen. Nog andere, belangrijker redenen, maken aaneensluiting van de verschillende vereenigingen wenschelijk! Om eenheid in het streven der vereenigingen te brengen is het noodig dat enkele hoofdbeginselen voor alle vereenigingen gelden.

Het groote verband van al deze vereenigingen kiest weer eene vertegenwoordiging, welke dan tusschenpersoon is tusschen staat en vereenigingen. De gemeenschappelijke belangen worden door deze vertegenwoordiging behartigd.

Zoo is men dus eigenlijk gekomen tot ééne groote vereeniging, verdeeld in een groot aantal kleinere. In ééne stad kunnen meerdere van deze vereenigingen naast elkaar bestaan. Eene groote, zoo min mogelijk beperkte, zelfstandigheid moet aan iedere vereeniging gelaten worden.

Waar de steun van den staat onontbeerlijk bleek en verkregen wordt, heeft deze ook recht op toezicht. En laat nu eene wet het staats-toezicht op de Weerbaarheidsvereenigingen regelen.

Een bezwaar is nu, dat wel vereenigingen zullen ontstaan in groote steden, waar veel leden en dus voldoende geldmiddelen gevonden kunnen worden; de dorpen echter zullen van de voordeelen, die de Weerb. vereenigingen opleveren, uitgesloten blijven.

Maar hoe zouden in de dorpen postkantoren en op het platteland brievengaarders kunnen bestaan, als niet de kantoren in de groote steden zóóveel opbrachten, dat de kleine plaatsen uit die opbrengst gesteund kunnen worden?

Zoo moeten ook de groote afdelingen van de Weerbaarheidsvereeniging zóóveel opbrengen, dat zij de kleinere helpen in stand houden en waar deze te kort schieten, moet de staat helpen. Waar de wil tot oefenen is, moet geen geldelijke hinderpaal in den weg staan!

Een belangrijk punt is nog de vraag, of staand leger en Weerbaarheidsvereeniging volkomen gescheiden moeten zijn, of wel verband houden.

Zij moeten zooveel mogelijk verband houden.

De leden van de vereeniging worden opgeleid om in oorlogstijd het leger aan te vullen. Alle streven moet hierop gericht zijn.

Een weerbaarheidslid heeft zich eenigen tijd trouw geoefend, is op de hoogte van de commando's, weet ze goed uit te voeren; hij heeft a. h. w. de rekrutentijd in de vereeniging achter den rug en voldoet aan de vereischen, die aan eenen soldaat in het leger, gesteld worden. Hiervan wordt hem een getuigschrift uitgereikt en zoo hij het wenscht staat voor hem de gelegenheid open, velddiensten en manoeuvres in de troep (staand leger) mede te maken. Hij wordt dan ingedeeld als gewoon soldaat.

Heeft hij ook een zeker voorgeschreven aantal van deze oefeningen meegemaakt en zijn de leiders over hem tevreden, dan kan hij verklaard worden de vóóroefeningen te hebben doorlopen. Een korte tuchttoefeningstijd, bijv. van eene maand, ingelijfd bij het leger, moet de dienstplichtige dan nog doormaken. De dienstdienst is daarna voor hem afgelopen, behoudens herhalings-oefeningen, welke natuurlijk onontbeerlijk zijn.

Het komt mij wenschelijk voor, dat de personen, die aanvragen velddiensten of manoeuvres mede te maken, in het leger worden ingedeeld in den rang of graad, welken zij in de Weerb. Vereeniging bekleeden.

Naast beroeps-officieren, opgeleid aan de Militaire Academie, komen officieren, gevormd in de Weerbaarheidsvereeniging.

De werkring van de beroeps-officieren wordt uitgebreid, doordat deze worden toegevoegd aan eene afdeling van de Weerbaarheidsvereeniging om haar in alles wat op militair terrein ligt te raden en te steunen. Het wordt een hoofdbestanddeel van de officierstaak, de leden der W. V. op te leiden tot goede strijdkrachten.

Aan iedere afdeling wordt dus een zeker aantal officieren met eenige manschappen toegevoegd. De officieren vormen a. h. w. een „militaire raad”; zij leiden oefeningen

en geven raad; de manschappen stellen schijven op, houden geweren schoon, enz.; zij maken alles voor de leden in orde, zoodat allerlei kleinigheden, als het schoonhouden van geweren (op den duur voor de leden vervelend), den leden gespaard worden.

Het is echter noodzakelijk, dat ieder man in staat is zijn eigen geweer te onderhouden; dit en dergelijken leert hij echter in den tuchttoefeningstijd. Dan zijn oppassers niet te krijgen.

De praktijk zal natuurlijk de verhouding van militairen tot de Vereeniging, nader bepalen.

Examens voor rangen en graden worden afgenomen door commissies, waarin hoofdzakelijk militairen zitting hebben. Een brevet van bekwaamheid voor den één of anderen rang of graad geeft eenige voordeelen (bijv. verlaging van contributie), echter geen recht om dien rang of graad te bekleeden. Behalve de noodige kennis, moet ook de aspirant blijk geven met voldoende takt te kunnen optreden.

Zoo eene regeling mogelijk is, dat uit hen, die met goed gevolg het examen aflegden, gekozen werd door degenen boven wie de aspirant gesteld zal worden, dan zou mij dit voortreffelijk lijken.

Zeer bekwame personen, die om den een of anderen karaktertrek niet gekozen zijn, kunnen in den dienstdienst altijd nog bevorderd worden.

In hoofdtrekken heb ik hiermede mijne inzichten, hoe wij tot een volksleger moeten komen, weergegeven.

Aanleiding tot dit schrijven was de circulaire van het Hoofdberstuur van Volksweerbaarheid. Zij wil ieder Nederlander bij de wet verplichten mede te werken aan de landsverdediging. Ieder candidaat voor de Tweede Kamer moet zijnen steun beloven.

Uitbreiding van wettelijken dwang komt mij verkeerd voor, maar laten wij in ieder geval het streven om tot een volksleger te komen, als het kan, buiten de politiek houden. Zooveel reeds, dat hoog was in oorsprong werd verlaagd door politiek!

Met het begin van de circulaire ben ik het eens: Er is veel partijstrijd; onze onafhankelijkheid kan plotseling bedreigd worden. Zeker, geloof ik ook niet dat zij, die met den dooddoener „de één zal ons den ander niet gunnen” aankomen, ooit goed over het gevaar hebben nagedacht.

Het is dan toch ook een alles behalve verheffend denkbeeld, het bestaan van ons volk, slechts toe te schrijven aan den najver onder de grooten.

En als dan één dier grooten de kans schoon ziet, omdat de andere elders de handen vol hebben, zullen wij ons dan maar leidelijk onderwerpen? of afwachten, dat eene vriendenhand ons redt? Zouden volken trouwer vriendschapsbanden vlechten, dan menschen dit gewoonlijk doen?

Wij voelen ons nu sterk te midden van vrienden, niets dan groote vrienden om ons heen Wie weet welk onontmaskerd stoker ons tot prooi gekozen heeft? Laat ieder, zoo volken, zich steeds wapenen; want denkt men zich sterk te midden van vrienden, vertrouwend op hen, de verrader is misschien nabij, en hij zegeviert gemakkelijk onder een masker van nobelheid of recht.

Hoewel ik niet kan meegaan met het hoofdstreven van Volksweerbaarheid, wil ik toch ieder opwekken deze vereeniging te steunen. Door gedachtenwisseling en samenwerking wordt meer bereikt in het algemeen, dan door afbreken en tegenwerken.

Gedeeltelijk ga ik met het besluit van de circulaire mee: „Landgenooten, steunt en helpt, het geldt groote belangen”.

G. J. LAMAN TRIP.

LITTERATUUR EN KUNST.

Is fotografie kunst?

Het praten en helaas ook kletsen over kunst en aanverwante artikelen is als een besmettelijke ziekte. De sporadisch voorkomende gevallen beginnen langzamerhand het epidemische te naderen. Iedereen wordt er door aangetaast; van den meest tot den minst bevoegde redeneert en filosofeert over kunst; en in den laatsten tijd, vooral over bovengenoemde brandende kwestie. Ik hoorde er kunstlievende amateur-fotografen en fotografheerende kunstphilosophen, ja, zelfs een amateur-fotograaf liefhebbende kunst-philosophiste met veel toewijding over spreken.

(Zie vervolg Tweede Blad.)

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 11 MEI 1905. No. 28.

We zullen de ziekte zelf laten voor wat zij is. Zij moet uitwoeden, slachtoffers eischende, en er is niets aan te doen, dan langzaam te trachten de zich voordoende vraagstukken, door aandachtige beschouwing uit den weg te ruimen.

Beschouwing, polemieken en debat, ziet daar de poeders, pillen en drankjes van den arts in kunstzaken.

G. M. heelt in een S. W.-artikel getracht, het vraagstuk van kunst in fotografie op te lossen en komt daarbij tot de conclusie: Fotografie is kunst, zij het ook met de beperkende bepaling; zij behoort tot de secundaire, d. i. niet scheppende kunsten.

Lijnrecht hiertegenover staat mijn eindconclusie; Fotografie is geen kunst. Een dergelijk principieel verschil in resultaten kan dunkt mij slechts voortkomen uit eene ongelijkheid van vooropstellingen, zoodat ik beginnen zal met de vraag „Wat is kunst” op mijne wijze te beantwoorden.

Wij zijn het eens dat daar waar slechts een bedriegelijke nabootsing van de uiterlijke realiteit der dingen bereikt wordt, van geen kunst sprake kan zijn. Hoe technisch volkomen ook, natuurcopieën hebben met kunst niets te maken, hoewel „le grand public” nog steeds juicht over een geschilderde peer „waarin je zoo zou bijten” of bloemen „die zoo los op 't doek liggen, dat men het niet rechttop durft te zetten. Gelukkig, deze meening verdwijnt langzamerhand en maakt plaats voor de beschouwing, die veel meer reden van bestaan heeft:

* Kunst is het weergeven van een emotie. Juist, hierin ligt de quintessence, kunst is weergeven van een emotie, en haar waarde wordt bepaald: 1. door de intensiteit der emotie; 2. door de kracht, de vigueur van het weergeven.

Onscheidbaar zijn deze twee verbonden in het kunstwerk.

De emotie moet uit de weergave blijken. Niet hij is kunstenaar, die met innige ontroering voelt de macht van het mooi in de natuur, maar de gave mist die ontroering te uiten. En de uiting moet door een emotie geïnspireerd zijn want: Niet hij is kunstenaar, die met weergalooze techniek de beelden uit de natuur weergeeft zooals ze zijn.

De natuur, hoe majestieus, verheven en eenvoudig, in haar frissche bloeiende pracht, heeft geen kunstwaarde.

Ik heb het woord genie vermeden, omdat kunstenaar en genie niet gelijk zijn, hoewel zij in hoogste vorm samengaan.

Juist en zuiver lijken mij M. K.'s en G. M.'s definitie en karakteristiek van genialiteit, maar onjuist is de toepassing dezer definitie op kunst. Zeker, van den kunstenaar in hoogste instantie, wordt de geniale blik op wereld en leven geëischt, maar men mag van het genie geen kunstenaarsgave eischen. Waar van het genie een volkomen objectiviteit, zoowel als een volkomen waarheidsliefde met betrekking tot het object gevorderd wordt, daar is de kunstenaar integendeel subjectief, en wordt van hem in de eerste plaats waarheidsliefde met betrekking tot zichzelf, meer dan tot het object gevorderd.

Dit sluit zich volkomen aan bij het vorige.

De beantwoording van de vraag, of een uiting kunst is of geen kunst, hangt niet af van de vraag, was de emotie des kunstenaars het gevolg van een geniale blik, maar: was de emotie intens en waar, en blijkt dit uit het gevormde beeld?

Goethe was geen kunstenaar omdat hij geniaal was, maar omdat zijn gedichten, direkte vertalingen waren van impressies.

Na deze voorbereidende beschouwingen, die slechts dienen om een zuiveren toetssteen te vinden, waaraan ik alle kunstgoud beproeven wil, kom ik tot de bespreking van fotografie zelf. Fotografie natuurlijk genomen in den meest strikten zin, d. i. onafhankelijk van alle retouche, want deze hulpmiddelen, hoewel het werk van den fotograaf, liggen op het gebied van de schilderkunst. Zij raken bij het, met korten vleugelslag opstijgen der fotografie, de uiterste veeren van de wieden der beeldende kunst.

Fotografie is in 't kort dit:

Het mechanisch weergeven van bestaande tooneelen. Kan hierin ooit „kunst” liggen?

G. M. zegt: „Wanneer een tafereeltje gevonden werd, waarvan de idee reeds volkomen in de uiterlijk waarneem-

bare verschijning uitgesproken werd, dan zou de fotograaf alleen door reproductie kunst leveren”.

Na het voorgaande blijkt het ten duidelijkste, dat wij hier op een geheel verschillend standpunt staan. De kunst zoekt niet de idee van het voorwerp, maar het bewijs, dat de kunstenaar de idee gevoeld heeft.

En nu; staan der fotografie middelen ten dienste, die haar werkelijk verheffen boven het peil van de zuivere nabootsing m. a. w. die haar stellen in het sterrenbeeld der kunst? Ik geloof het niet. Zijn keuze van papier, zijn instellen en daardoor sterker prononcereen van details, zijn belichting, zijn invloed op houding en gelaatsuitdrukking, zij stempelen den fotograaf niet tot kunstenaar, maar brengen hem op een hogere sport in de techniek van het weergeven, of zij doen, naast den fotograaf, den schilder, den dramaturg, den tooneelspeler geboren worden.

De fotografie zelf kan niet ontsnappen aan haar uitsluitende bestemming: te reproduceeren een bestaande realiteit. Daarin het hoogste te bereiken zij haar doel, ik erken het ten volle als een waardig streven.

Onmogelijk is het in de foto als zoodanig te ontdekken, een gekristalliseerde impressie, een tot uiting gekomen emotie van den fotograaf.

Fotografie is geen kunst.

v. H.

Herman Heyenbrock.

Tentoonstelling op de Societeit Phoenix.

Vrijdag 5 Mei waren op de leeszaal der Societeit Phoenix een vrij aanzienlijk aantal werken te zien van Herman Heyenbrock. Heyenbrock als schilder van wat wij allen kennen, onze fabrieken, emplacementen, moest ons bijzonderlijk dierbaar zijn. Dat hij dat niet is, komt doordat zijn werk niet geeft wat wij zien in een fabriek, 't organisch geheel, 't concentratiepunt van menschenlijken arbeid en ellende, de dwingende monstermacht over vele duizenden individuen.

Heyenbrock ziet een fabriek als een mooi ding, ziet de zonderlinge felle lichtstralen van ijzergieterij en glasblazerij, de somber donkerbruine atmosfeer waaruit steeds roet blijft neerdalen, de geheele merkwaardige toon van kleur eener werkplaats. En daarom is zijn werk niet zonder oppervlakkigheid, 't gaat niet uit boven 't uiterlijk der dingen, 't geeft ons ook geenszins een bijzonder nieuwe kijk. Een bewijs dat 't niet raak is, is wel, dat men opmerkt, dat hier en daar een kleine fout is, of iets is misteekend; wanneer iets werkelijk sterk is, merkt men zoiets niet op.

Toch herinner ik me enkele wel mooie dingen, een fabrieksschoorsteen rookend tegen een blauw en witte lucht, een hooge brug in Venetië, meen ik; zoo nog hier en daar iets, dat goed was.

't Denkbeeld van eene tentoonstelling op de Societeit Phoenix is allerprettigst. 't Is een der weinige dingen die ons nog ontbraken. Zou het niet mogelijk zijn een commissie te benoemen, die zorgde voor een kleine fijne collectie van tijd tot tijd?

R. V.

AMSTERDAM.

Redacteuren:

N. J. C. VAN HASSELT, J. C. DE JOODE, K. F. KATZ,
W. J. H. MASCHHAUPT.

Eerstvolgende Vergadering der Amsterdamsche Redactie ten huize van den heer K. F. KATZ, Weteringschans 233, op Maandag 15 Mei 1905, 's middags om 4½ uur.

Lezing—Van Gehuchten.

Voor de Vereeniging „Secties voor Wetenschappelijken Arbeid”, dezelfde vereeniging, waarvoor Van 't Hoff, Metchnikoff en Lorentz gesproken hebben, zal de heer A. van Gehuchten, hoogleeraar aan de Katholieke Universiteit te Leuven, een voordracht houden op Woensdag 17 Mei a. s., in de Aula der Amsterdamsche Universiteit, des avonds te 8 uur.

Voor belangstellenden zijn toegangskaarten à f 1,— verkrijgbaar bij den pedel der Universiteit en des avonds aan de zaal. Plaatsen kunnen worden besproken bij den Pedel. Een in dit nummer voorkomend artikel van Prof. Winkler zet uiteen, welk een belangrijke gebeurtenis in de komst van dezen geleerde voor de Amsterdamsche studenten gelegen is.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

Op de Corpsvergadering van Dinsdag 9 Mei werden de Senaatsvoorstellen tot wijziging van Hoofdstuk XVIII der

Corpswet in tweede lezing aangenomen. Deze wijzigingen zullen gelden ook ten opzichte der Sociëteit Phoenix.

AGENDA.

DEN HAAG.

Vrijdag 12 Mei. Ned. Tooneel: „Opstanding”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 12 Mei. Grootte Schouwv.: „Schillerfeier”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.
Pilsener Urquell. Spatenbier.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Heeren Studenten leest dit vooral!

Het **beste en goedkoopste** adres voor portretten en vooral ook voor avondkieken is

J. J. C. WITTE,

voorheen Compagnon van

J. OTTO, Coenderstraat 34.

6 Album portretten **f 0,50.**

6 Cab. „ **f 2,00.**

Ook voor kunstlicht-opnamen absoluut het **goedkoopste** en **beste adres.**

Let wel Coenderstraat 34, tegenover den Tunnel Station H. Spoor.

Passage Bureau

J. DE KUYSER & ZONEN,

Oude Delft 229 en 231.

Stv. Mij „Rotterdamsche Lloyd”,
via Rotterdam-Marseille.

Stv. Mij „Nederland”,
via Amsterdam-Genua.

Alle informatiën zoowel voor passagiers als voor verzending van goederen kosteloos verkrijgbaar.

Aujourd'hui Ouverture du Bodéga Oporto MARKT 25a. - DELFT.

Met September **te huur aangeboden:**
drie gemeubileerde Voorkamers,
ieder met frissche Slaapkamer.
Adres OUDE DELFT 23, nabij de Rotterdamsche Poort.

De ondergeteekende, een duidelijke hand schrijvende en met copieërwerk vertrouwd, biedt zich aan voor het overschrijven van dictaten en ander schrijfwerk

Adres M. LANGERVELD, Dertienhuizen No. 1.

Groentijd 1905.

H.H. Studenten worden attent gemaakt dat er nog **één flinke Zaal disponibel** is, voor **30 à 32** personen. Condiënen nader te bespreken.

Br. fr. lett. A, bij den Boekhandelaar J. VIS Jr., Delft.

Verschenen en in den Boekhandel verkrijgbaar:

FIETSKAART

voor het

WESTLAND.

Prijs 30 cents. Prijs 50 cents in linnen omslag.

Uitgave **J. WALTMAN, Maassluis.**

Abonneert U op

„SPORTKRONIEK”

Weekblad voor Sport.

Verschijnt Donderdags.

Abonnementsprijs / 4,— (bij vooruitbetaling).

Uitgever: J. WALTMAN Jr. — Delft.